

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ

«Сучасний стан та перспективи розвитку аквакультури Одеського регіону в умовах кліматичних змін (Частина 1)»

колективу авторів П. В. Шекк, М. І. Бургаз, М. Г. Сербов, Т. І. Матвієнко, О. М. Соборова,
А. І. Лічна, Р. В. Сидорак, К. І. Безик. Одеса : ОДЕКУ, 2025. 182 с.

Актуальність монографії «Сучасний стан та перспективи розвитку аквакультури Одеського регіону в умовах кліматичних змін (Частина 1)» насамперед зумовлена тим, що Одеська область є одним із найперспективніших регіонів України для розвитку аквакультури. Розташовані в її межах прісноводні та солонуватоводні внутрішні водойми, а також високопродуктивна шельфова зона Чорного моря надають унікальну можливість розвитку прісноводної та морської аквакультури.

Основною метою першої частини монографії є висвітлення оптимальних шляхів розв'язання комплексної проблеми останніх років — хронічної стагнації рибогосподарської галузі, зумовленої повномасштабною війною росії проти України. Саме підтримка української економіки під час збройної агресії та перспективи повоєнного відновлення держави вимагають раціонального використання природних ресурсів та потужного науково-технічного потенціалу регіону на засадах сталого розвитку. Вирішення вищезгаданих завдань повинно ґрунтуватись на об'єктивній оцінці сучасного стану галузі та визначенні перспектив розвитку аквакультури в умовах Одеського регіону. Саме вони й представлені у першій частині монографії.

У перших розділах роботи (з 1 по 4) надано загальну характеристику фонду внутрішніх водойм та морських акваторій у межах Одеської області, аналіз

їх рибогосподарського використання та оцінку ефективності роботи спеціальних товарних рибних господарств (СТРГ). Автори переконливо доводять, що причорноморські лимани з солоністю вод від 4–6 до 30–32‰ забезпечують унікальні можливості для розвитку марикультури, про що свідчить багаторічний досвід штучного відтворення, інтенсивного та екстенсивного вирощування безхребетних, морських та прохідних риб. Показано, що найбільші в Україні прісноводні придунайські озера успішно використовуються для штучного відтворення та вирощування риб прісноводного комплексу та ракоподібних, а морські акваторії відкривають значні перспективи розвитку садкової марикультури та конхікультури. Важливою є також наявність багаторічних напрацювань за різноманітними технологічними напрямками аквакультури та позитивного досвіду щодо їх упровадження у практику рибогосподарської діяльності в Україні.

Аналізу ефективності напрямків та технологій аквакультури у ставових господарствах Одеської області присвячено 5 розділ. У ньому надана характеристика сучасного стану прісноводної аквакультури та методів штучного відтворення й вирощування прісноводних риб. До рибогосподарського потенціалу області слід також віднести наявність значної кількості повносистемних ставових господарств із ділянками рибозплідників у їхньому складі.

Розділ 6 присвячений марикультурі, яка впродовж останніх років в Одеському регіоні обмежується виключно конхікультурою. Розглядаються можливості використання для вирощування мідій та устриць морських і лиманних акваторій. В цьому розділі представлені гідрологічні, гідрохімічні та гідробіологічні характеристики прибережних морських та лиманних акваторій, перспективних для розміщення господарств такого профілю.

Перспективи та технології аквакультури вищих ракоподібних — білого дністровського рака, прісноводної японської та гігантської прісноводної креветок — розглядаються у розділі 7. Можливість розвитку цього напрямку аквакультури в регіоні, на думку авторів, є досить багатообіцяльною.

Відтворенню та вирощуванню осетрових риб в Одеській області присвячений розділ 8, де наведено інформацію щодо господарств, які функціонують у даному напрямку аквакультури, а також розглядаються можливості його розвитку в регіоні.

Одним із найперспективніших напрямків аквакультури на теренах Одеської області автори вважають садкове вирощування морських та прісноводних риб. Досвід садкового рибництва в регіоні та потенціал щодо використання сучасних технологій на різних акваторіях моря та внутрішніх водойм розглядаються у розділі 8 монографії.

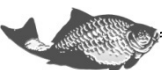
У наступному розділі надані еколого-біологічні та рибницькі характеристики морських риб, які традиційно використовуються в аквакультурі регіону: кефалевих, камбалових та бичкових. Саме ці види протягом століть були основними об'єктами випасного рибництва в приморських лиманах і лагунах Одеської області. Розроблені та апробовані технології їх штучного відтворення та товарного вирощування дають змогу

сподіватися на широке впровадження у перспективі на базі повносистемних господарств марикультури, створених в умовах солонуватоводних лиманів та лагун північно-західного Причорномор'я.

Кліматичні зміни, пов'язані з глобальним потеплінням, дозволяють сподіватися на можливість широкого впровадження в Одеському регіоні нових теплолюбних об'єктів аквакультури. Найбільш важливими з них, на думку авторів, є кларієвий сом, золотистий спар (аурата) та лаврак. Рибницько-біологічні характеристики цих видів, попередній досвід та перспективи їх використання в рибництві Одещини розглянуто авторами у розділі 10.

У розділі 11 висвітлені пріоритетні напрями стратегічного розвитку рибництва в Одеській області. Показано, що створення рибогосподарського комплексу аквакультури та рибальства в регіоні дасть змогу запровадити новітні технології рибництва. В результаті аналізу та узагальнення вітчизняного і світового досвіду автори визначили пріоритетні заходи, необхідні для широкомасштабного розвитку аквакультури на півдні України та окреслили першочергові завдання для обов'язкового втілення у практику виробництва. Доведено, що кластерний устрій рибницьких господарств у північно-західному Причорномор'ї забезпечить реалізацію всього технологічного комплексу аквакультури.

У підсумку, можна зазначити, що частина 1 монографії «Сучасний стан та перспективи розвитку аквакультури Одеського регіону в умовах кліматичних змін», підготовлена фахівцями кафедри водних біоресурсів та аквакультури Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова, містить результати актуальних та ґрунтовних досліджень. Представлені в ній дані

та рекомендації можуть бути корисними для широкого кола осіб та установ, задіяних у рибному господарстві, сфері аграрних наук та продовольства, — насамперед, науковців, представників бізнесу та органів влади. Монографія може бути цікавою також для викла-

дачів і студентів за напрямками «рибництво», «іхтіологія», «гідробіологія» тощо. Отже, проаналізована наукова праця заслуговує на високу оцінку та може бути рекомендована до широкого ознайомлення фахівцями у цій сфері діяльності.

Третяк Олександр Михайлович,
veslonos-ua@ukr.net, ORCID ID 0000-0001-9605-9768,
Scopus Author ID 58523247500, докт. с.-г. наук, с. н. с.,
заступник директора з наукової роботи, Інститут рибного господарства НААН, м. Київ, УКРАЇНА

